

СТАНОВИЩЕ

от проф.дпн Дора Левтерова,
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС
„доктор”
в област на висше образование 8. Изкуства

Тема на дисертационния труд:

*„ Артерапия при деца аутисти.
(Визуални и когнитивни проблеми, свързани с
особеностите на творчеството при деца и
възрастни със синдрома на аутизма) ”*

Автор на дисертационния труд: *Ива Василева
Петрова*

Научен ръководител: *проф.д.изк. Петер Цанев*
Ива Василева Петрова е докторант в катедра
«Психология на изкуството, художествено
образование и общообразователни дисциплини» в
Национална Художествена Академия. Представените
материали позволяват да се направи оценка на
постигнатите от нея резултати в дисертационния труд.

Данни за кандидата

Ива Петрова е завършила Национална Художествена
Академия през 2009 г. и е магистър по изкуствознание.
Притежава свидетелство за професионална
квалификация - учител по изобразително изкуство от
първи до дванадесети клас в общообразователните и
професионални училища. Има специализация в
Universidad de Granada, Испания по програма
“Еразмус”. Председател е на сдружение „Студио за
аудиовизуална и електронна продукция Светлина 7”.

Обща характеристика на дисертационния труд

Проблематиката на дисертационния труд е изключително актуална в контекста на изучаване и терапевтиране на децата от аутистичния спектър. .

Дисертационният труд е структуриран в: увод, изложение, заключение, библиография. Общият обем на текста е 272 стандартни машинописни страници, в които са представени 419 илюстрации и 7 таблици.

Изложението е презентирано в два раздела. Първият съдържа шест глави, а вторият четири глави.

Списъкът на цитираната литература съдържа 167 източника, от които на кирилица са 107, на латиница - 189, и 10 са интернет източниците.

Дисертационният труд е интердисциплинарен и фокусиран към творчеството на децата от аутистичния спектър. Творчеството на децата от аутистичния спектър се разглежда не само от изкуствоведска позиция, но и се внася успешен опит да се интерпретират творческия процес и творческите постижения чрез психологическите, физиологични и невробиологични особености при аутистичното разстройство. Специално внимание се отделя на специфичните визуални проблеми и възприятия на децата от аутистичния спектър, както и тяхното отражение върху творчеството им.

Структура на дисертационния труд

В увода се представя актуалността на проблематиката на дисертационния труд, целите и задачите, методиката на изследване. Хипотезата не е достатъчно ясно формулирана. Същевременно, емоционалният тон, наситен с личностни перцепции и атитюди, и обобщения преглед на литературата за аутистичния спектър, достъпна в България констелира

и провокира към размисъл множествена хипотетичност.

В първият раздел на изложението се внася анализ на особеностите на развитието на визуалната система и възприятията при аутизма. Прави се преглед на теории за когнитивните дисфункции при аутизма, на социално ориентираните теории, на неврологичните теории за аутизма. Проследява се развитието на визуалния апарат и възприятията при децата. Прецизират се отклоненията от нормалното развитие на визуалното възприятие при аутизма. Отбелязват се проблемите в сетивната система при аутизма. Тълкуват се нарушенията в зрителната система при аутизма, както и визуално-перцептивните стилове на възприятие и визуално-когнитивните процеси при аутизма.

Във втория раздел на изложението се интерпретират особеностите на изобразителното творчество при аутизма. Презентирани са етапите в детското творчество при аутизма, като се ползва метода case study в представянето на случая Захарий. Анализирани са човешкият образ в рисунките на децата от аутистичния спектър чрез резултатите от проведеня рисувателен тест. Към получените рисунки на човешката фигура се внася обстоен анализ спрямо липсващи, увеличени, деформирани, обърнати елементи, геометризация, асиметрия, хаотичност и одушевяване на неодушевени обекти /самолет с очи и т.н./. Поставен е фокус на константността на фигурата, както и на движението и позицията. Анализът е направен с професионална вещина като са посочени ясни маркери за норма и за аутистичен спектър.

Интересен и практически приложим е анализа на рисуването на автопортрет и портрет при аутизма. В тази част се описват и участниците в изследването - общо 7 деца с аутизъм и 7 деца без проблеми в развитието, на възраст от 3 до 4 години. Децата в норма са от една и съща група в детска градина, а децата с аутизъм от различни детски заведения, работещи с ресурсен учител. Тестовете на децата в

норма са проведени от техните родители, а тези на децата с аутизъм, както от родителите, така и от терапевтите. Представени са положителни и патологични особености на формообразуването при деца с аутизъм, произтичащи от интерпретацията на теста. Логично следва и тълкуването на особеностите и патологичните елементи в рисунките на лицата от аутистичния спектър, като се внася сравнение с рисунки при умствено изоставане и дисасоциативно разстройство. Представени и анализирани са рисунки на лица с аутизъм - със съдържание и на букви, цифри, карти, ноти и др. като някои от тях се отличават с фотографска точност и прецизност. Когато става дума за творчество при аутистичния спектър, не е възможно да се избегне и интеракцията савант **В заключението** се представят обобщени изводи и се внасят насоки за Авторефератът отразява точно и правилно съдържанието на дисертационния труд. Ива Петрова е представила по темата на дисертацията 2 публикации от общо 4 публикации. От докторантката са представени 5 приноса към теорията и практиката на изследвания и работа с представители на аутистичния спектър, които приемам и смятам, че са достатъчни за присъждане на образователната и научна степен доктор. Предложената дисертация е уникална с майсторската интерпретация на сложна проблематика, с елегантния и лесно четивен стил, с финно представените доказателства за авторовата теза. Тя се появява навреме и може да намери приложение както в бъдещи изследвания, така и в конкретната работа с деца от аутистичния спектър. В заключение, смятам че би могло да се даде **положителна оценка** по отношение на дисертационния труд, цялостното изследване и дейност на докторантката.

В този контекст, предлагам на Уважаемото Научното жури **да гласува присъждане** на образователната и научна степен „**доктор**” на Ива Василева Петрова в областта на висше образование

8. Изкуства.

Изготвил становището: проф. д.п.н. Дора Левтерова арттерапевтичната деца с деца от аутистичния спектър.

Петрова разкрива умело с научно перо.

29.04.2013 г.

синдром - аутизъм - творчество. Тази взаимовръзка,

